

Bara elektroniskt för oss

Det var mycket länge sedan ett papperssjökort användes ombord på S/Y Unicorn. Ja, det måste vara omkring tio år sedan. Det var då vi lämnade Sverige och seglade ner till Medelhavet. Jag kommer ihåg att vi hade papperssjökort för större delen av sträckan, men de blev inte mycket använda. Vi har aldrig heller haft någon plotter vid styrplatsen, eller i sittbrunnen över huvudtaget.

Hur navigerar vi?

Jo, vi kör helt PC-baserad navigation. Under årens lopp har många olika sjökortsprogram installerats och avinstallerats i våra laptops. För det är uteslutande sådana vi använder. Vi har aldrig velat installera något fast, som ändå blir omodernt på nolltid. Även PC-baserad navigation kräver mer och mer av datorerna i takt med att programmen utvecklas.

Går något sönder är en laptop oslagbar, bara att plocka fram en ny dator och köra vidare. Att priserna dessutom gått ner ganska rejält de senaste åren gör inte situationen sämre. Jag har fortfarande kvar den allra första lap-topen, som nu hunnit bli 12 år gammal. Den kostade då 25 000 kronor och har, jämfört med dagens datorer, en hopplöst dålig kapacitet. Men trots att den funnits ombord alla dessa år har vi inte lyckats ta kål på den. Den fungerar fortfarande fint, om än långsamt och slött.

Vad har vi då för program och sjökort?

På portabla hårddiskar har vi otaliga versioner av MaxSea, som också läser både vektor- och rasterkort. Vissa versioner fungerar bara med vissa operativsystem. En del är enkla att installera, en del är en mardröm. Vi har också testat Fugawi, Seaclear, Tsunami, Captain Voyager med flera.

Men vi använder också program med öppen källkod så som OpenCPN. Det är faktiskt det program som vi för närvarande använder vid segling i Karibien. OpenCPN klarar både vektor- och rasterkort.

Vi skulle gärna övergå till endast OpenCPN, om det inte vore för en nackdel. Programmet läser inte alla sjökortsformat. Det har med upphovsrätt att göra. Till exempel läser inte OpenCPN Mapmedia kort. Det var det enda vi hade tillgängligt när vi anlände till Brasilien och vi var därför tvungna att köra dessa kort i MaxSea. Sedan lärde vi oss att det går att ladda ner

gratis BSB-sjökort för Brasiliens farvatten. Men det var inte alldeles enkelt, då all information endast finns på portugisiska.

Många stater har faktiskt sjökort över sina farvatten tillgängliga för gratis nedladdning via internet. När vi seglade i USA gjorde vi det på sjökort nedladdade från NOAA.

Det är också problem att läsa HDR/PCX (äldre format) med OpenCPN. Det kräver nedladdning av programvara, som kan konvertera dessa kort till format som OpenCPN klarar. Inte alltid enkelt om man inte är en fena på datorer/programvara.

Lätt bli skärmbland

Det är dock lätt att bli skärmbland och lita oavkortat på det som visas på displayen. Jag kommer speciellt ihåg en episod för tio år sedan när vi var på väg in till Guernsey i Engelska kanalen. Vårt digitala kort visade ett djup på 0,9 meter vid ett grundflak. Vi såg dock flera andra båtar som obekymrat seglade rakt över grundområdet. Och ja, vi hade tagit hänsyn till tidvattnet. När vi senare på kvällen tog en öl inne på yachtklubben, såg vi ett stort sjökort uppe på en vägg. Vårt 0,9 meters grund visades där som 9,0 meter. Alltså ett grovt fel i den databas vi då hade. Det gav oss ett gott skratt, men det hade inte varit lika roligt om felet varit tvärtom. Det gav oss en rejäl tankeställare.

Vi har senare sett att detta fel är korrigerat i senare versioner av databasen.

När vi seglade i USA köpte vi en AIS-transponder. Den levererades komplett med GPS och USB-anslutning. Det är den som ger oss både information om AIS-mål, förser OpenCPN med positionssignal och sänder information om Unicorn.

Vi har annars genom åren mest matat datorn med positioner från en GPS-puck. En liten billig GPS som går att köpa för några hundralappar hos till exempel Clas Ohlson. Vi har monterat ”pucken” under däck och det har aldrig varit några problem med signalen. Vi

har ett knippe sådana här GPS-puckar som back up ombord.

Att inte ha någon skärm uppe i sittbrunnen upplever vi inte som något större problem. Det finns ofta få grund att oroa sig för här i Karibien. Skulle så vara fallet ställer vi en liten mini-PC under sprayhooden och pluggar in en GPS-puck. Då har vi all information vi behöver på armlängds avstånd.

Vad vi har i både pappers- och digitalt format är guideböcker och portpilots. Ibland går det faktiskt ganska bra att navigera med ett stort översiktskort tillsammans med en guidebok. När vi kom till Georgetown i Bahamas första gången hade vi inga detaljerade sjökort i digitalt format. Men med hjälp av guidebok tog vi oss ändå rätt behändigt in till ankarplatsen, trots många grund att undvika. Det dröjde sedan inte länge innan vi träffade en amerikansk båt med ett set sjökort till salu. Vi slog till direkt och köpte korten.

Överseglingar utan dator

Vi har sällan datorn påslagen medan vi gör längre överseglingar. Vi tycker att det går för mycket ström. Det räcker fint med att ha den igång när vi lämnar en ankarplats och då kollar vi samtidigt när det blir aktuellt att slå på den nästa gång.

Vi har ett GPS-repeater uppe i sittbrunnen och den är ständigt igång vid segling. Där kan vi förutom position läsa kurs och fart över grund.

En fördel med nyare datorer, förutom bättre kapacitet, är att de drar mindre energi. Det märks en markant skillnad mellan de äldre och de nyare maskinerna. De flesta datorer vill ha 16-19 volts spänning. Därför har vi en liten omformare, också från Clas Ohlson, som gör detta direkt från 12-volt systemet. Vi kör alltså inte via inverter och 220 volt.

Det är kanske överdrivet, men just nu finns fem datorer ombord på Unicorn, dock ingen Mac.

Håkan Börjesson
www.sailunicorn.com

Stor skillnad mellan olika sjökort

En av lärdomarna på S/Y Unicorn är att ett sjökort presenteras olika beroende på vilket program som sjökortet körs med. Se på den här ganska dramatiska utfarten från Bird Island, Antigua. Vi visste att det kunde vara lite besvärligt att ta sig ut denna väg. Därför valde vi en dag med bra väder. Sjön gick inte hög och vinden var relativt svag. Vi hade solen högt stående och bakifrån och vi tog oss ut med "eyeball navigation".

Rasterkort från ett tyskt företag presenterade i Open CPN. Den röda linjen är vårt spår.

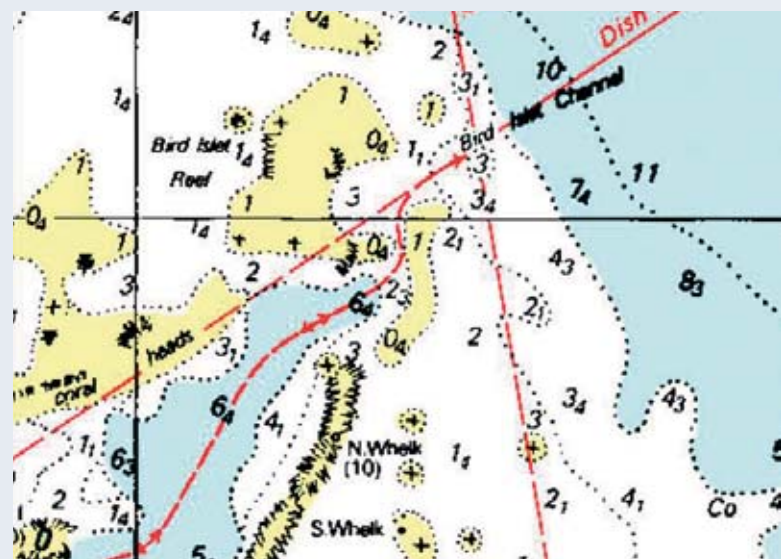
Exakt samma vektorkort som till höger, öppnade MaxSea. Mycket dålig information trots att det är exakt samma kort i ett annat program.

Vektorkort öppnade i OpenCPN, här ser det ju ut att stämma ganska bra. Också här syns vårt spår.

En annan version av vektorkort öppnade med MaxSea. Inte mycket till vägledning.

Gammalt Imraykort öppnat i MaxSea. Detta format klarar inte OpenCPN utan konvertering.